

ANALIZY & OPINIE

Gwarant może się bowiem bronić zarzutem nadużycia gwarancji - jednakże mało która firma wie o takiej możliwości, a niejednolita praktyka sądów do tego nie zachęca. Taka możliwość ma ogromne znaczenie w przypadku sektora budowlanego, gdzie w ostatnim okresie rośnie lawinowo liczba sporów pomiędzy inwestorem i wykonawcą. W takiej sytuacji inwestor często występuje o zapłatę z gwarancji, mimo iż, zdaniem wykonawcy, nie ma ku temu podstaw. Warto zatem wiedzieć, że w takiej sytuacji można się skutecznie bronić.

PRZEMYSŁAW WIERZBICKI

Wbrew pozorom wystawca gwarancji nie jest całkowicie bezbronny wobec bezprawnego żądania zapłaty, jakie może do niego skierować beneficjent gwarancji - wskazuje prawnik.

tu nadużycia gwarancji, jeśli żądanie zapłaty z gwarancji zostało zgłoszone w sytuacji, gdy roszczenie beneficjenta gwarancji (zabezpieczony rezultat) nie powstało.

W praktyce oznacza to, iż wystawca gwarancji może skutecznie odmówić zapłaty, jeśli nie powstało roszczenie zabezpieczony gwarancją - na przykład, jeśli umowa ze stosunku podstawowego stała się nieważna lub została rozwiązana w takim trybie, iż nie powstało roszczenie zabezpieczony gwarancją. Na przykład może to być sytuacja, gdzie zamawiający żąda zapłaty z gwarancji kary umownej za odstąpienie przez zamawiającego od umowy z winy wykonawcy, mimo iż w rzeczywistości od umowy tej wykonawca wcześniej skutecznie odstąpił.

Niestety, świadomość możliwości podniesienia zarzutu nadużycia gwarancji bardzo powoli przebiega się do sądów niższych instancji i w praktyce bardzo często sądy nie chcą się takim zarzutem zajmować, a jeśli już zarzut taki dopuszczają, to praktyka w różnych sądach jest różna i nieuruntowana, stąd na wiele pytań sądy nie wypracowały dotąd jednolitej odpowiedzi (np. sposobu zabezpieczenia, wymogów co do standardu dowodu i ciężaru dowodu). Jednakże wydawanych jest coraz więcej wyroków sądowych, w których oddalane są roszczenia beneficjenta z uwagi na skuteczne podniesienie przez wystawcę gwarancji zarzutu nadużycia gwarancji.

Zwyczajowy schemat

Dla jasności wyводу warto odwołać się do schematu stosunków, jaki zazwyczaj towarzyszy gwarancji (bez względu na to, czy mamy do czynienia z gwarancją bankową, czy też ubezpieczeniową) - i tak, w związku z gwarancją funkcjonują:

a) stosunek zlecenia - w ramach którego zleceniodawca gwarancji (może nim być wykonawca robót budowlanych zleconych przez inwestora) zleca bankowi lub firmie ubezpieczeniowej (zwanych wystawcą gwarancji lub gwarantem) wystawienie gwarancji.

b) stosunek gwarancji - relacja gwarancji a beneficjentem gwarancji (jest nim zamawiający w przypadku zamówień publicznych).

c) stosunek podstawowy - umowa pomiędzy zleceniodawcą gwarancji oraz beneficjentem gwarancji dotycząca dostaw, usług lub robót budowlanych.

W praktyce często powstaje sytuacja, gdzie beneficjent gwarancji rości sobie prawo do jakiegos świadczona na podstawie umowy ze zleceniodawcą gwarancji (np. do kary umownej), co może być kontestowane przez zleceniodawcę gwarancji. Jednakże beneficjent gwarancji, korzystając z zabezpieczenia w postaci gwarancji, występuje do wystawcy gwarancji z żądaniem zapłaty. W takim wypadku beneficjent gwarancji działa w ramach stosunku gwarancji. Jeśli gwarant wypłaci żądaną kwotę (co jest zasadą), końcowym akordem jest roszczenie gwaranta do zleceniodawcy gwarancji o zwrot wypłaconej kwoty (też zaś kwestie reguluje stosunek zlecenia).

Zobowiązanie abstrakcyjne

Powszechnie znany jest fakt, iż gwarancja kreuje zobowiązanie abstrakcyjne - niezależne od stosunku podstawowego. Wystawca gwarancji odpowiada za swój dług - w związku z tym nie może powoływać się zarzuty ze stosunku podstawowego (np. na możliwość podniesienia zarzutu potrącenia wierzytelności zleceniodawcy z wierzytelnością beneficjenta). Dalej, skoro zobowiązanie z gwarancji ma abstrakcyjny charakter, to istnienie roszczenia beneficjenta ze stosunku podstawowego nie jest „causa” odpowiedzialności wystawcy gwarancji.

Powyzsza zasada abstrakcyjności gwarancji prowadzi niestety do praktyki, gdzie beneficjenci gwarancji, wystawcy gwarancji oraz sądy uznają, iż jeśli ktoś żąda za-

Warto walczyć ze złą praktyką nadużycia gwarancji

płatę z gwarancji, to należy złożyć automatycznie, że wypłata taka mu się należy. Bezrefleksyjne stosowanie gwarancji prowadzi do sytuacji, jakby gwarancja była rodzajem czeku lub depozytu pieniężnego.

Efekt takiej praktyki bywa opłakany - wykonawcy (zleceniodawcy gwarancji) zamiast sporu w sądzie z beneficjentem gwarancji co do zasadności jego roszczeń mogą zostać szybko skonfrontowani z roszczeniem wystawcy gwarancji o zwrot wypłaconych już beneficjentowi kwot, które mogą być kilkakrotnie wyższe, niż faktycznie wykonawcy musieliby zapłacić w przypadku sporu sądowego z zamawiającym (a często nie musieliby wcale zapłacić). Konieczność zapłaty znacznych kwot łatwo zaś może zachwiać lojalnością wykonawcy, co ostatnie miesiące dobrze ilustrują.

Zarzut nadużycia gwarancji

Tymczasem, o czym niewiele osób pamięta, wystawca gwarancji nie w każdym wypadku ma obowiązek zapłacić na żądanie beneficjenta i może się bronić przed niezasadnym żądaniem wypłaty.

Otóż w orzecznictwie powoli buduje się linię orzeczniczą opartą na tezie z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - Izby Cywilnej z 16 kwietnia 1993 r., III CZP 16/93, której nadano moc zasady prawnej, iż zobowiązanie banku wynikające z umowy gwarancyjnej nie może być traktowane w sposób bezwzględny, a z postanowień umowy gwarancyjnej należy wyprowadzić ewentualną ochronę gwaranta oraz obo-

wiązek honorowania przez beneficjenta celu gwarancji. Nadużyciem prawa przez beneficjenta gwarancji jest bowiem zgłoszenie - poprawnie pod względem formalnym - żądania zapłaty, mimo iż nie wystąpił tzw. wypadek gwarancyjny (niepełnienie świadczenia zabezpieczonego).

Kierunek ten potwierdza coraz więcej aktualnych orzeczeń, w tym wyrok Sądu Najwyższego z 9 września 2010 r., I CSK 134/10, dotyczący gwa-

rancji zapłaty długu celnego, gdzie również zaakcentowano, iż jeśli nie zaistniał cel gwarancji (powstanie długu celnego przyporządkowanego do danej gwarancji), to wystawca gwarancji nie jest zobowiązany do zapłaty, a żądanie beneficjenta gwarancji stanowi nadużycie gwarancji. Podobny tok rozumowania zastosowano w wyroku Sądu Najwyższego z 10 lutego 2010 r., V CSK 233/2009, gdzie również dopuszczono możliwość podniesienia zarzu-

Jak posłużyć się zarzutem

Oczywiście trzeba mieć też świadomość, iż sama wiedza o możliwości obrony przed niezasadnym żądaniem wypłaty nie wystarczy - konieczne jest jeszcze przekucie tej wiedzy na realia postępowania. Otóż z proceduralnego punktu widzenia obrona wystawcy gwarancji (który wcześniej odmówił wypłaty w reakcji na żądanie wypłaty złożone

przez beneficjenta) powinna przybrać formę zarzutu procesowego - zarzutu nadużycia prawa (nadużycia gwarancji).

Trudniejsza jest jednak sytuacja, gdzie wystawca gwarancji jest gotów zapłacić, ale zleceniodawca gwarancji chce takiej sytuacji zapobiec (i uniknąć późniejszych roszczeń regresowych ze strony wystawcy gwarancji). Zleceniodawca nie jest jednak w takiej sytuacji bezbronny - orzecznictwo sądowe konsekwentnie przyznaje zleceniodawcy gwarancji prawo do żądania ustalenia, iż żądanie zapłaty z gwarancji jest bezpodstawne, a roszczenie takie może być przedmiotem zabezpieczenia, którego skutkiem będzie zakazanie wystawcy gwarancji wypłaty żądania przez beneficjenta i zakazanie beneficjentowi żądania wypłaty.

Takie rozwiązanie paradoksalnie jest również często korzystne dla wystawcy gwarancji - sądy coraz częściej bowiem uznają, iż za czas obowiązywania zabezpieczenia tego rodzaju wystawca nie jest zobowiązany do odsetek. Ponadto wystawca gwarancji unika również problemu praktycznego związane z tezą wyrażoną w cyt. wyroku Sądu Najwyższego z 10 lutego 2010 r., V CSK 233/2009, iż w razie zapłaty przez gwaranta beneficjentowi gwarancji sumy gwarancyjnej, mimo braku uzasadnienia materialno-prawnego w stosunku podstawowym, rozliczenie korzyści majątkowej następuje między stronami stosunku gwarancji.

W konsekwencji może się zdarzyć, iż po dokonaniu wypłaty wystawca gwarancji będzie musiał wejść w spór z beneficjentem o zwrot wypoconej kwoty. Zatem z punktu widzenia wystawcy gwarancji zabezpieczenie zakazuje wypłaty z gwarancji może być korzystne dla wystawcy gwarancji.

AV Autor jest wspólnikiem zarządzającym, kieruje praktyką procesową kancelarii z Kancelarii Wierzbicki Adwokaci i Radcowie Prawni

OGŁOSZENIE O KONKURSIE NA STANOWISKO ORDYNATORA

Dyrektor Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kościanie, ul. Szpitalna 7, 64-000 Kościan ogłasza konkurs na stanowisko **ORDYNATORA ODDZIAŁU WEWNĘTRZNEGO**

- Do konkursu może przystąpić osoba, która spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 roku w sprawie kwalifikacji wymaganych na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2011 r., nr 151, poz. 896).
- Oferty kandydatów zgłaszających się do konkursu powinny zawierać:
 - Podanie o przyjęcie na stanowisko objęte konkursem;
 - Dokumenty, o których mowa w § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 roku w sprawie sposobu przeprowadzania konkursu na niektóre stanowiska kierownicze w podmiocie leczniczym niebędącym przedsiębiorcą (Dz.U. z 2012 roku, poz. 182);
 - Oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w celach przeprowadzenia postępowania konkursowego na dane stanowisko. Dokumenty należy złożyć w oryginałach bądź kopiach poświadczonych z oryginałem.
- Oferty należy składać w zamkniętych kopertach z podaniem: imienia i nazwiska, adresu, numeru telefonu kontaktowego oraz adnotacją: „Konkurs na stanowisko Ordynatora Oddziału Wewnętrzny”, w terminie 30 dni od dnia ukazania się ogłoszenia, na adres: **Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kościanie ul. Szpitalna 7, 64-000 Kościan**
- Materiały informacyjne o stanie prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kościanie można uzyskać na stronie internetowej www.szpital.koscian.pl lub w biurze Dyrektora SP ZOZ, ul. Szpitalna 7.
- Przewiduje się, że termin rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur nastąpi w 30 dni od dnia upływu terminu składania ofert.
- O terminie i miejscu przeprowadzenia postępowania konkursowego kandydaci zostaną powiadomieni indywidualnie. Nie zapewnią się mieszkań.

OGŁOSZENIE O KONKURSIE NA STANOWISKO ORDYNATORA

Dyrektor Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kościanie, ul. Szpitalna 7, 64-000 Kościan ponownie ogłasza konkurs na stanowisko **ORDYNATORA ODDZIAŁU REHABILITACYJNEGO**

- Do konkursu może przystąpić osoba, która spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 roku w sprawie kwalifikacji wymaganych na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2011 r., nr 151, poz. 896).
- Oferty kandydatów zgłaszających się do konkursu powinny zawierać:
 - Podanie o przyjęcie na stanowisko objęte konkursem;
 - Dokumenty, o których mowa w § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 lutego 2012 roku w sprawie sposobu przeprowadzania konkursu na niektóre stanowiska kierownicze w podmiocie leczniczym niebędącym przedsiębiorcą (Dz.U. z 2012 roku, poz. 182);
 - Oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w celach przeprowadzenia postępowania konkursowego na dane stanowisko. Dokumenty należy złożyć w oryginałach bądź kopiach poświadczonych z oryginałem.
- Oferty należy składać w zamkniętych kopertach z podaniem: imienia i nazwiska, adresu, numeru telefonu kontaktowego oraz adnotacją: „Konkurs na stanowisko Ordynatora Oddziału Rehabilitacyjnego”, w terminie 30 dni od dnia ukazania się ogłoszenia, na adres: **Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kościanie ul. Szpitalna 7, 64-000 Kościan**
- Materiały informacyjne o stanie prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kościanie można uzyskać na stronie internetowej www.szpital.koscian.pl lub w biurze Dyrektora SP ZOZ, ul. Szpitalna 7.
- Przewiduje się, że termin rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur nastąpi w 30 dni od dnia upływu terminu składania ofert.
- O terminie i miejscu przeprowadzenia postępowania konkursowego kandydaci zostaną powiadomieni indywidualnie. Nie zapewnią się mieszkań.